

31986L0653

L 382/17

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1986 12 31

TARYBOS DIREKTYVA

1986 m. gruodžio 18 d.

dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su savarankiškai dirbančiais prekybos agentais, derinimo

(86/653/EEB)

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 57 straipsnio 2 dalį ir 100 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi Direktyva 64/224/EEB ⁽⁴⁾ panaikino prekyboje, pramonėje ir smulkiame versle dirbančių tarpininkų įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimus;

kadangi nacionalinių įstatymų dėl komercinio atstovavimo skirtumai iš esmės daro įtaką konkurencijos sąlygoms ir pačios veiklos vykdymui Bendrijoje bei kenkia tiek prekybos agentams *vis-à-vis* jų atstovaujams, tiek prekybinių sandorių saugumui; kadangi, be to, tokie skirtumai iš esmės kliudo sudaryti ir vykdyti komercinio atstovavimo sutartis, kai atstovaujamas ir prekybos agentas yra įsisteigę skirtingose valstybėse narėse;

kadangi prekyba tarp valstybių narių turėtų vykti tokiomis sąlygomis, kurios yra panašios į vienoje bendroje rinkoje esančias sąlygas, todėl būtina suderinti valstybių narių teisinės sistemos, kiek to reikalauja deramas bendrosios rinkos veikimas; kadangi šiuo požiūriu įstatymų kolizijai taikomos teisės normos komercinio atstovavimo atveju nepašalina pirmiau minėtų prieštaravimų ir jų nepašalintų, netgi jeigu jos būtų suvienodintos, dėl to pasiūlytas suderinimas, nepaisant tokių normų buvimo, yra būtinas;

kadangi šiuo atžvilgiu teisiniams santykiams tarp prekybos agento ir atstovaujamojo turi būti suteikta pirmenybė;

kadangi derinant valstybių narių įstatymus, susijusius su prekybos agentais, reikėtų vadovautis Sutarties 117 straipsnio principais ir išsaugoti jau padarytus patobulinimus;

kadangi kai kurioms valstybėms narėms, kurios turi ypatingai pasistengti, kad suderintų savo reglamentus su šios direktyvos reikalavimais, ypač susijusiais su nuostolių atlyginimu už sutarties tarp atstovaujamojo ir prekybos agento nutraukimą, turėtų būti skirti papildomi pereinamieji laikotarpiai,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

Taikymo sritis

1 straipsnis

1. Šioje direktyvoje numatytos derinimo priemonės taikomos valstybių narių įstatymams ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems prekybos agentų ir jų atstovaujamojo santykius.

2. Šioje direktyvoje prekybos agentas — tai savarankiškai dirbantis tarpininkas, kuris turi ilgalaikią įgaliojimą derėtis dėl prekių pardavimo arba pirkimo kito asmens (toliau — atstovaujamas) naudai arba derėtis ir sudaryti tokius sandorius tokio atstovaujamojo naudai ir jo vardu.

3. Šioje direktyvoje prekybos agento sąvoka pirmiausia neapima toliau išvardytų asmenų:

- kurie, patys būdami darbuotojais, yra įgalioti prisiimti išpareigojimus, įpareigojančius bendroves arba asociacijas,
- partnerių, kurie teisėtai turi įgaliojimus prisiimti išpareigojimus, įpareigojančius kitus jo partnerius,
- administratorių, likvidatorių arba patikėtinių, skiriamų bankroto atveju.

2 straipsnis

1. Ši direktyva netaikoma:

- prekybos agentams, kurių veikla nėra apmokama,

⁽¹⁾ OL C 13, 1977 1 18, p. 2; OL C 56, 1979 3 2, p. 5.

⁽²⁾ OL C 239, 1978 10 9, p. 17.

⁽³⁾ OL C 59, 1978 3 8, p. 31.

⁽⁴⁾ OL 56, 1964 4 4, p. 869/64.

- prekybos agentams, vykdančiams savo veiklą prekių biržose arba prekių rinkose, arba
- organizacijai, kuri yra žinoma kaip *Crown Agents for Overseas Governments and Administrations* (Didžiosios Britanijos užjūrio vyriausybės ir administracijų investicinė agentūra), įsteigta pagal 1979 m. Jungtinės Karalystės investicinės agentūros įstatymą, bei jos filialams.

2. Kiekviena valstybė narė turi teisę numatyti, kad ši direktyva nebūtų taikoma tiems asmenims, kurių prekybos agentų veikla pagal tos valstybės narės teisę yra laikoma nepagrindine.

II SKYRIUS

Teisės ir pareigos

3 straipsnis

1. Vykdydamas savo veiklą, prekybos agentas privalo paisyti savo atstovaujamojo interesų ir elgtis rūpestingai bei sąžiningai.

2. Prekybos agentas pirmiausia privalo:

- a) tinkamai stengtis derėtis dėl sandorių, o prireikus sudaryti jam pavestus sandorius;
- b) perduoti savo atstovaujajam visą turimą būtiną informaciją;
- c) laikytis atstovaujamojo duotas protingumo kriterijų atitinkančias instrukcijas.

4 straipsnis

1. Su prekybos agentu atstovaujamas privalo elgtis rūpestingai ir sąžiningai.

2. Atstovaujamas pirmiausia privalo:

- a) aprūpinti savo prekybos agentą reikiamais dokumentais, susijusiais su jo turimomis prekėmis;
- b) suteikti agentui informaciją, būtiną komercinio atstovavimo sutarčiai vykdyti, ypač pranešti apie tai, kad prekybinių sandorių daug mažiau, nei prekybos agentas galėtų tikėtis.

3. Be to, atstovaujamas per protingumo kriterijų atitinkantį laikotarpį privalo pranešti prekybos agentui apie savo sutikimą arba atsisakymą vykdyti sandorį ir apie bet kurio prekybinio sandorio, kurį atstovaujajam sudarė prekybos agentas, nevykdymą.

5 straipsnis

Šalys negali nukrypti nuo 3 ir 4 straipsnių nuostatų.

III SKYRIUS

Atlyginimas

6 straipsnis

1. Jeigu šiuo klausimu tarp šalių nėra jokio susitarimo, nepažeidžiant valstybių narių privalomų nuostatų dėl atlyginimo dydžio, prekybos agentui turi būti mokamas atlyginimas, kuris mokamas prekybos agentams, paskirtiems tokio agento veiklos vietoje, ir prekėms, numatytoms komercinio atstovavimo sutartyje. Jeigu tokios nusistovėjusios praktikos nėra, tai prekybos agentui priklauso protingumo kriterijų atitinkantis atlyginimas, nustatomas atsižvelgiant į visus sandorio aspektus.

2. Bet kuri atlyginimo, kuris keičiasi atsižvelgiant į verslo sandorių skaičių arba vertę, dalis šioje direktyvoje yra laikoma komisiniu atlyginimu.

3. 7–12 straipsniai netaikomi, jeigu prekybos agentui nėra mokamas visas komisinis atlyginimas arba jo dalis.

7 straipsnis

1. Prekybos agentas turi teisę gauti komisinį atlyginimą už prekybinius sandorius, kurie sudaryti komercinio atstovavimo sutarties galiojimo metu:

- a) kai sandoris buvo sudarytas vykdant agento veiklą; arba
- b) kai sandoris sudarytas su trečiąja šalimi, kuri anksčiau buvo agento klientu tokios pat rūšies sandoriuose.

2. Prekybos agentas taip pat turi teisę gauti komisinį atlyginimą už sandorius, sudarytus komercinio atstovavimo sutarties galiojimo metu:

- kai jam yra patikėta tam tikra geografinė teritorija arba klientų grupė; arba
- kai jis turi išimtinę teisę veiklai tam tikroje geografinėje teritorijoje arba klientų grupėje

ir kai sandoris buvo sudarytas su tai teritorijai arba klientų grupei priklausančiu klientu.

Valstybė narė į savo teisės aktus įtraukia vieną iš galimybių, nurodytų dviejose aukščiau minėtose įtraukose.

8 straipsnis

Prekybos agentas turi teisę gauti komisinį atlyginimą už prekybinius sandorius, sudarytus pasibaigus komercinio atstovavimo sutarties galiojimui:

- a) jeigu sandoris iš esmės sudarytas dėl prekybos agento pastangų komercinio atstovavimo sutarties galiojimo metu ir jei

sandoris įsigaliojo per protingumo kriterijus atitinkantį laikotarpį po šios sutarties galiojimo pabaigos; arba

- b) jeigu pagal 7 straipsnyje nurodytas sąlygas trečiosios šalies užsakymas atstovaujamoji arba prekybos agentą pasiekė iki pasibaigiant komercinio atstovavimo sutarties galiojimui.

9 straipsnis

Prekybos agentas neturi teisės gauti 7 straipsnyje minėto komisinio atlyginimo, jei šis pagal 8 straipsnį yra mokamas ankstesniajam prekybos agentui, išskyrus atvejus, kai pagal aplinkybes yra teisinga komisinį atlyginimą padalyti prekybos agentams.

10 straipsnis

1. Komisinis atlyginimas turi būti išmokėtas kai tik ir tik tiek, kiek yra įvykdyta bent viena iš toliau išvardytų aplinkybių:

- a) atstovaujamoji įvykdė sandorį; arba
- b) atstovaujamoji pagal jo susitarimą su trečiąja šalimi turėjo įvykdyti sandorį; arba
- c) trečioji šalis įvykdė sandorį.

2. Vėliausiai komisinį atlyginimą mokėti galima tik tada, kai trečioji šalis įvykdė savo sandorio dalį arba turėjo ją įvykdyti, jeigu atstovaujamoji būtų įvykdęs savąją sandorio dalį, kaip jis ir buvo įsipareigojęs.

3. Komisinis atlyginimas išmokamas ne vėliau kaip mėnesio, einančio po ketvirčio, už kurį turi būti atsiskaitoma, paskutinę dieną.

4. Sutartys, kuriose nukrypstama nuo šio straipsnio 2 ir 3 dalių taip pakenkiant prekybos agentui, yra draudžiamos.

11 straipsnis

1. Teisė gauti komisinį atlyginimą gali būti panaikinta jei ir tik tiek, kiek:

- yra nustatoma, kad sutartis tarp trečiosios šalies ir atstovaujamojo nebus vykdoma, ir
- sutartis nevykdoma ne dėl atstovaujamojo kaltės.

2. Bet koks komisinis atlyginimas, kurį prekybos agentas jau yra gavęs, yra grąžinamas, jeigu yra panaikinama teisė jį gauti.

3. Sutartys, kuriose nukrypstama nuo šio straipsnio 1 dalies taip pakenkiant prekybos agentui, yra draudžiamos.

12 straipsnis

1. Atstovaujamoji, ne vėliau kaip mėnesio, einančio po ketvirčio, už kurį turi būti sumokamas komisinis atlyginimas, pasku-

tinę dieną pateikia savo prekybos agentui priklausančio komisinio atlyginimo apskaitos dokumentus. Tokiuose apskaitos dokumentuose nurodomi pagrindiniai duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuojamas komisinio atlyginimo dydis.

2. Prekybos agentas turi teisę reikalauti, kad jam būtų pateikta visa informacija, o ypač išrašai iš buhalterinių knygų, kurias turi jo atstovaujamoji ir kurios jam reikalingos agentui priklausančio komisinio atlyginimo dydžiui patikrinti.

3. Sutartys, kuriose nukrypstama nuo šio straipsnio 1 ir 2 dalių taip pakenkiant prekybos agentui, yra draudžiamos.

4. Ši direktyva neprieštarauja valstybių narių vidaus nuostatoms, kurios pripažįsta prekybos agento teisę tikrinti atstovaujamojo buhalterines knygas.

IV SKYRIUS

Komercinio atstovavimo sutarties sudarymas ir pasibaigimas

13 straipsnis

1. Kiekviena šalis turi teisę pareikalavus iš kitos šalies gauti pasirašytą dokumentą, kuriame išdėstytos komercinio atstovavimo sutarties sąlygos, įskaitant bet kokias vėliau sutartas sąlygas. Šios teisės atsisakyti draudžiama.

2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies, valstybė narė gali numatyti, kad komercinio atstovavimo sutartis yra negaliojanti, jeigu ji nėra sudaryta raštu.

14 straipsnis

Apibrėžtam terminui sudaryta komercinio atstovavimo sutartis, kurią, pasibaigus tam laikotarpiui, abi šalys vykdo toliau, yra laikoma komercinio atstovavimo sutartimi, sudaryta neapibrėžtam terminui.

15 straipsnis

1. Kai komercinio atstovavimo sutartis sudaryta neapibrėžtam terminui, bet kuri jos šalis gali ją nutraukti apie tai pranešusi.

2. Pirmaisiais sutarties galiojimo metais pranešimas turi būti pateikiamas per vieną mėnesį, antraisiais galiojimo metais — per du mėnesius ir trečiaisiais bei paskesniais sutarties galiojimo metais — per tris mėnesius. Šalys negali susitarti dėl trumpesnių pranešimo terminų.

3. Ketvirtiems sutarties galiojimo metams valstybės narės gali nustatyti keturių mėnesių pranešimo terminą, penktiems — penkių ir šeštiesiems bei atitinkamai visiems kitiems metams — šešių

mėnesių pranešimo terminą. Jos gali nuspręsti, kad šalys savo susitarimu negali nustatyti trumpesnių pranešimo terminų.

4. Jeigu šalys susitaria dėl ilgesnių terminų, negu nustatyta šio straipsnio 2 ir 3 dalyse, pranešimo terminas, kurio privalo laikytis atstovaujамasis, turi būti ne trumpesnis už tą, kurio privalo laikytis prekybos agentas.

5. Jeigu šalys nesusitaria kitaip, pranešimo termino pabaiga privalo sutapti su kalendorinio mėnesio pabaiga.

6. Šio straipsnio nuostatos taikomos komercinio atstovavimo sutarčiai, kuri sudaryta apibrėžtam terminui, jeigu ji pagal 14 straipsnį tampa neapibrėžtam terminui sudaryta komercinio atstovavimo sutartimi, tačiau tik tuo atveju, jei apskaičiuojant pranešimo terminą bus atsižvelgiama į anksčiau nustatytą terminą.

16 straipsnis

Nė viena šios direktyvos nuostata neturi daryti įtakos valstybių narių teisės taikymui, kuri numato nedelsiant nutraukti komercinio atstovavimo sutartį tais atvejais, kai:

- a) viena iš sutarties šalių nevykdo visų arba dalies savo įsipareigojimų;
- b) susiklosto ypatingos aplinkybės.

17 straipsnis

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad, pasibaigus komercinio atstovavimo sutarties galiojimui, prekybos agentui būtų atlyginta pagal šio straipsnio 2 dalį arba būtų kompensuoti jo nuostoliai pagal šio straipsnio 3 dalį.

2. a) Prekybos agentas turi teisę į nuostolių atlyginimą, jei ir tiek, kiek:

- jis atstovaujамajam surado naujų klientų arba žymiai padidino verslo apimtį su turimais klientais ir dėl to atstovaujамasis gauna didelę naudą iš verslo su tokiais klientais, ir
- mokant nuostolių atlyginimą atsižvelgiama į visas aplinkybes, ypač į komisinius, kuriuos prarado prekybos agentas dėl verslo sandorių su tokiais klientais. Valstybės narės gali numatyti, kad tokioms aplinkybėms taip pat priklauso prekybą ribojančios sąlygos taikymas ar kitoks apibojimas, kaip apibrėžta 20 straipsnyje;

b) nuostolių atlyginimo dydis negali viršyti to, kuris yra lygus nuostolių atlyginimui už vienerius metus, apskaičiuoto remiantis prekybos agento vidutiniu metiniu atlyginimu per pastaruosius penkerius metus, o jeigu sutartis galiojo trumpiau negu penkerius metus, nuostolių atlyginimas apskaičiuojamas remiantis atitinkamo laikotarpio vidurkiu;

c) tokio nuostolių atlyginimo skyrimas nedraudžia prekybos agentui siekti jo nuostolių atlyginimo.

3. Prekybos agentas turi teisę į nuostolių, kuriuos jis patiria dėl savo santykių su atstovaujамuoju nutraukimo, atlyginimą.

Laikoma, kad tokie nuostoliai atsiranda pirmiausia tada, kai komercinio atstovavimo sutartis nutraukiama tokiomis aplinkybėmis:

- kai prekybos agentas netenka komisinio atlyginimo, kurį jis turėtų gauti už tinkamą komercinio atstovavimo sutarties vykdymą, tuo tarpu, kai atstovaujамasis gauna žymią naudą, susijusią su prekybos agento veikla, ir (arba)
- kurios neduoda prekybos agentui galimybės padengti jo sąnaudas ir išlaidas, kurias jis turėjo vykdydamas komercinio atstovavimo sutartį pagal atstovaujамojo patarimą.

4. Teisė į nuostolių atlyginimą atvejais, kurie numatyti šio straipsnio 2 dalyje, arba į nuostolių atlyginimą atvejais, kurie numatyti šio straipsnio 3 dalyje, taip pat atsiranda, kai komercinio atstovavimo sutartis pasibaigia dėl prekybos agento mirties.

5. Prekybos agentas netenka savo teisės į nuostolių atlyginimą šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais arba į nuostolių atlyginimą šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais, jeigu per vienerius metus nuo komercinio atstovavimo sutarties pasibaigimo jis nepranešė atstovaujамajam apie ketinimą siekti savo teisės įgyvendinimo.

6. Komisija per aštuonerius metus nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos pateikia Tarybai pranešimą dėl šio straipsnio įgyvendinimo, o, jeigu būtina, pateikia jai pasiūlymus dėl dalinių pakeitimų.

18 straipsnis

17 straipsnyje nurodytas nuostolių atlyginimas ar kompensacija yra nemokami:

- a) kai atstovaujамasis komercinio atstovavimo sutartį nutraukė dėl to, kad prekybos agentas nevykdo įsipareigojimų ir dėl to pagal nacionalinę teisę būtų galima pateisinti neatidėliotiną komercinio atstovavimo sutarties nutraukimą;
- b) kai prekybos agentas nutraukė komercinio atstovavimo sutartį, išskyrus, kai toks nutraukimas pateisinamas aplinkybėmis, už kurias atsako atstovaujамasis, arba prekybos agento amžiumi, negalia arba liga, dėl kurios iš agento negalima pagrįstai reikalauti tęsti savo veiklą;
- c) kai, susitarus su atstovaujамuoju, prekybos agentas perleidžia pagal komercinio atstovavimo sutartį nustatytas teises ir pareigas kitam asmeniui.

19 straipsnis

Šalys negali nukrypti nuo 17 ir 18 straipsnių taip pakenkdamos prekybos agentui iki komercinio atstovavimo sutarties pabaigos.

20 straipsnis

1. Šioje direktyvoje susitarimas, ribojantis prekybos agento komercinę veiklą pasibaigus komercinio atstovavimo sutarties galiojimui, toliau vadinamas prekybą ribojančia sąlyga.
2. Prekybą ribojanti sąlyga galioja, jei ir tik tiek, kiek:
 - a) ji parengta raštu; ir
 - b) yra susijusi su geografinė teritorija arba klientų grupe bei prekybos agentui patikėta geografinė teritorija ir prekių, kurios įtrauktos į jo komercinio atstovavimo sutartį, rūšimi.
3. Prekybą ribojanti sąlyga galioja ne ilgiau kaip dvejus metus pasibaigus komercinio atstovavimo sutarties galiojimui.
4. Šis straipsnis nedaro įtakos nacionalinės teisės nuostatoms, kurios nustato kitokius prekybą ribojančių sąlygų galiojimo arba jų vykdymo apribojimus, arba kurios leidžia teismams sumažinti sutartyje nustatytus šalių išpareigojimus.

V SKYRIUS

Bendrosios ir baigiamosios nuostatos

21 straipsnis

Nė viena šios direktyvos nuostata nereikalauja iš valstybės narės atskleisti informacijos, jeigu toks informacijos atskleidimas prieštarautų viešajai tvarkai.

22 straipsnis

1. Valstybės narės priima nuostatas, kurios, įsigaliojusios iki 1990 m. sausio 1 d., įgyvendina šia direktyvą. Jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai. Tokios nuostatos taikomos bent toms sutartims, sudarytoms po jų įsigaliojimo. Šios nuostatos taikomos toms sutartims, kurios įsigalioja vėliausiai iki 1994 m. sausio 1 d.
 2. Nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtus pagrindinius įstatymus ir kitus teisės aktus.
 3. Tačiau Airijai ir Jungtinei Karalystei 1 dalyje nurodytas 1990 m. sausio 1 d. terminas yra pakeičiamas 1994 m. sausio 1 d. terminu.
- Italijai 1990 m. sausio 1 d. terminas pakeičiamas 1993 m. sausio 1 d. terminu tuo atveju, jeigu atsiras 17 straipsnyje numatyti įpareigojimai.

23 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1986 m. gruodžio 18 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. JOPLING